



## Differential Forecast of Pornography Addiction: Originating in Shame and Pathological Narcissism

Asem Esmaeili<sup>1\*</sup>, Kiumars Farahbakhsh<sup>2</sup>, Asiye Shariatmadar<sup>3</sup>

1. Corresponding Author, MSc. Student, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. Email: [asem.esmaeili@gmail.com](mailto:asem.esmaeili@gmail.com)
- 2 Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

### ARTICLE INFO

**Article type:**  
Research Article

**Article History:**  
Received: 21 Jul 2021  
Revised: 29 Aug 2021  
Accepted: 2 Oct 2021  
Published Online: 31 Dec 2022

**Keywords:**  
*Pornography Addiction,*  
*Shame,*  
*Pathological Narcissism.*

### ABSTRACT

This study aimed to forecast the differentiation of pornography addiction based on feelings of shame and pathological narcissism in Tehran city in Iran. The research approach had a practical aim and correlational data collecting. The population of the study was all men above 18 in Tehran city in 2020-2021. Among them, 200 samples (100 people addicted to pornography and 100 people did not addict to pornography) were selected voluntarily via the internet. The research tools were Pornography Problem Consumption Scale (PPCS), Fear of Guilt and Shame (GASP) Scale, and Narcissism (MTNS) Scale. The discriminant analysis and SPSS-26 software was used for analyzing data. The results demonstrated that the ability to feel shame and pathological narcissism has a positive relation in predicting pornography addiction. They can predict the group membership of men with pornography addiction and without pornography addiction. Moreover, it can be concluded that with the increase of shame and pathological narcissism of people, their use of pornography increases. It can be advised to therapists and counselors who have clinicians exposed to pornography and, more generally, sexually addictive behaviors, pay special attention to the embarrassment and narcissism experienced and the personality type of these individuals.

**Cite this article:** Esmaeili, A., Farahbakhsh, K., & Shariatmadar, A. (2022). Differential Forecast of Pornography Addiction: Originating in Shame and Pathological Narcissism. *Journal of Applied Psychological Research*, 13(4), 157-172. doi: 10.22059/japr.2023.327531.643918



© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22059/JAPR.2023.327531.643918>

**Publisher:** University of Tehran Press

**پیش‌بینی تمایزی اعتیاد به پورنوگرافی: براساس احساس شرم و خودشیفتگی ناسالم**عاصم اسماعیلی<sup>۱\*</sup>، کیومرث فرحبخش<sup>۲</sup>، آسیه شریعتمدار<sup>۳</sup>

۱. نویسنده مسئول، دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: asem.esmaeili@gmail.com
۲. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۳. استادیار، گروه مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

**اطلاعات مقاله****چکیده****نوع مقاله:**

پژوهشی

**تاریخ‌های مقاله:**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۴/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۰/۰۶/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۰۷

**کلیدواژه:**

اعتیاد به پورنوگرافی،

احساس شرم،

خودشیفتگی ناسالم.

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی تمایزی اعتیاد به پورنوگرافی براساس احساس شرم و خودشیفتگی ناسالم مردان شهر تهران بود. روش پژوهش برحسب هدف کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی مردان ۱۸ سال به بالای شهر تهران در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بودند. از میان آن‌ها ۲۰۰ نفر (۱۰۰ نفر معتاد به پورنوگرافی و ۱۰۰ نفر بدون اعتیاد به پورنوگرافی) به روش نمونه‌گیری داوطلبانه (اینترنتی) به‌عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس‌های مصرف مشکل‌ساز پورنوگرافی (PPCS)، خرده‌مقیاس احساس شرم مقیاس گناه و شرم (GASP) و خودشیفتگی (MTN) بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل تمیز و همچنین نرم‌افزار SPSS-26 استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد توان احساس شرم و خودشیفتگی ناسالم برای پیش‌بینی‌کنندگی اعتیاد به پورنوگرافی مثبت و معنادار و قادر به پیش‌بینی عضویت گروهی مردان معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت با افزایش احساس شرم و خودشیفتگی ناسالم افراد، میزان استفاده آن‌ها از پورنوگرافی افزایش پیدا می‌کند. به درمانگران و بالینگرانی که با موارد اعتیاد به پورنوگرافی و در حالت کلی‌تر، رفتارهای اعتیادی جنسی در تماس هستند، پیشنهاد می‌شود که درمورد هیجان‌های تجربه‌شده و تیپ شخصیتی این افراد، به شرم و خودشیفتگی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

**استناد:** اسماعیلی، عاصم، فرحبخش، کیومرث، شریعتمدار، آسیه. (۱۴۰۱). پیش‌بینی تمایزی اعتیاد به پورنوگرافی: براساس احساس شرم و خودشیفتگی ناسالم، فصلنامه پژوهش‌های

کاربردی روانشناختی، ۱۳ (۴)، ۱۵۷-۱۷۲.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران

DOI: <http://doi.org/10.22059/JAPR.2023.327531.643918>

© نویسندگان.



## مقدمه

در چند دهه اخیر، با گسترش فرهنگی که موضوعات و مسائل جنسی را تابو نمی‌داند، صنعتی بر پایه تولید و استفاده از محتوای پورنوگرافی<sup>۱</sup> ایجاد شده است. وبسایت‌های پورنوگرافی در میان ۵۰ وبسایت پربازدید، بیشترین بازدیدکننده را در سراسر جهان دارند و بیش از ۹۰ درصد بزرگسالان در زندگی خود حداقل یک بار از پورنوگرافی استفاده می‌کنند (بوث و همکاران، ۲۰۱۸). مطابق آمار سایت (پورن‌هاب، ۲۰۱۹) نمودار استفاده از پورنوگرافی در یک دهه گذشته همیشه تصاعدی بوده است. همچنین با همه‌گیری جهانی بیماری کووید-۱۹<sup>۲</sup>، لزوم حفظ فاصله‌گذاری اجتماعی و جسمانی و شرایط خاص قرنطینه، پورن‌هاب (۲۰۲۰) گزارش داده است که استفاده از پورنوگرافی به‌نحو چشمگیری افزایش یافته است؛ به‌طوری‌که ترافیک جهانی بازدید از این وبسایت در بازه زمانی ۲۴ فوریه تا ۱۷ مارس ۲۰۲۰، به‌طور متوسط ۱۱/۶ درصد افزایش را نشان می‌دهد که در برخی کشورها ۴ درصد و در برخی دیگر تا ۲۴ درصد افزایش پیدا کرده و در ماه جولای به‌طور میانگین ۲۶/۵ درصد افزایش یافته است. درخصوص میزان شیوع و استفاده از پورنوگرافی در ایران در بین گروه‌های سنی و جنسی مختلف، پژوهش علمی دقیقی صورت نگرفته است، اما در برخی از منابع، گزارش شده که بیش از یک‌سوم کلماتی که به فارسی بیشترین جست‌وجوی اینترنتی در مورد آن‌ها صورت گرفته، کلمات مربوط به پورنوگرافی است که رقم بسیار چشمگیری محسوب می‌شود. این نتایج در حالی به‌دست آمده است که کلماتی که برای یافتن محتوای پورنوگرافی به‌کار می‌روند، اغلب در ایران فیلتر هستند و در حالت عادی و بدون استفاده از فیلترشکن، امکان جست‌وجوی آن‌ها وجود ندارد (مختاری و ملک‌احمدی، ۱۳۹۶). براساس یک پژوهش، از ده کشوری که بیشترین تماشای آنلاین و جست‌وجو در گوگل برای محتوای جنسی را داشتند، ایران بعد از پاکستان، مصر و ویتنام، رتبه چهارم را دارد (پوستبر، ۲۰۱۵). در این بین، ایران کشوری در حال توسعه است که با مسائل و مشکلات روانی، اجتماعی و فرهنگی زیادی در حوزه رفتارهای جنسی، از جمله آموزش جنسی در دوره‌های کودکی و نوجوانی (گنجی، ایمانیان، معصومی، کرامت و خوبی، ۲۰۱۷)، افزایش سن ازدواج و نبود بستری مناسب برای ارضای نیازهای جنسی و عاطفی (آزاد ارمکی، شریفی ساعی، ایثاری و طالبی، ۱۳۹۰) مواجه است که هر یک از این مسائل و الگوهای روان‌شناختی آسیب‌شناختی می‌تواند به اشکال مختلفی در فضای بدون محدودیت اینترنتی برون‌ریزی شود، بر رفتارهای مرتبط با سلامت فردی تأثیر بگذارد و به گسترش استفاده اعتیادگونه از پورنوگرافی بینجامد (سیدهاشمی، حسین‌زاده و حسین‌آبادی، ۱۳۹۸). بسیاری از پژوهشگران، پورنوگرافی اینترنتی را خطری بالقوه برای سلامت و بهزیستی فردی، ارتباطی و اجتماعی معرفی کرده‌اند. در واقع، پورنوگرافی به دلایل اخلاقی، شخصی، ارتباطی و اجتماعی مشکل‌آفرین است (رایت، توکنگا، کروس و کلان، ۲۰۱۷). اگرچه این احتمال وجود دارد که استفاده از پورنوگرافی تأثیر نامطلوبی بر زندگی بیشتر افراد داشته باشد، برای برخی از آن‌ها به شکل جدی مشکل‌ساز می‌شود و به عواقب ناگوار و شدیدی (از دست دادن شغل، مشکلات در روابط عاطفی و سایر موارد) می‌انجامد (بوث، بوث-کایرلی، دمیتروویس و اروز، ۲۰۲۰؛ پری، ۲۰۲۰). برای کاربران معتاد به پورنوگرافی، این پدیده به محور اصلی زندگی آن‌ها تبدیل شده است. آن‌ها در تلاش‌های مکرر برای تنظیم میزان مناسب یا کاهش دادن آن، شکست‌هایی را تجربه می‌کنند و با وجود عواقب نامطلوب آن، همچنان در درگیری با پورنوگرافی باقی می‌مانند (بوث و همکاران، ۲۰۱۸). علاوه بر عواقب نامطلوب بالقوه فوق، آمار فراوان سایر مشکلات روانی در مورد افراد معتاد به پورنوگرافی گزارش شده است. اختلال‌های خلقی<sup>۳</sup> (۳۱-۷۲ درصد)، اختلال‌های اضطرابی<sup>۴</sup> (۳۳-۴۷ درصد)، اختلالات مصرف مواد<sup>۵</sup> (۱۴-۴۱ درصد) و اختلال کمبود توجه و بیش‌فعالی<sup>۶</sup> (۳-۶۷ درصد) گزارش شده که در بین افرادی که به پورنوگرافی اعتیاد دارند یا افراد دارای اختلال اجبار جنسی، شیوع دارد (بوث، کوس، توت-کایرلی،

1. pornography
2. Covid-19
3. mood disorders
4. anxiety disorders
5. substance use disorders
6. attention deficit hyperactivity disorder

اروز و دمیتراویس، ۲۰۱۹؛ گرابز، ولک، اکس لاین و پارگمنت، ۲۰۱۵؛ کروس، مشبرگ-کوهن، مارتینو کوئینس و پوتنزا، ۲۰۱۵؛ وری و همکاران، ۲۰۱۶؛ ویلیبی، بازبی و یانگ-پیترسون، ۲۰۱۹).

از جمله متغیرهایی که به‌نظر می‌رسد می‌تواند با مسئله اعتیاد به پورنوگرافی در ارتباط باشد، می‌توان به احساس شرم<sup>۱</sup> اشاره کرد. شرم احساس قدرتمندی است که در اوایل زندگی آشکار می‌شود و تا بزرگسالی نیز گسترش می‌یابد و کارکرد آن در ارتباط با خود واقعی برجسته می‌شود (ولک، توماس، سوسین، جیکوب و مون، ۲۰۱۶). پژوهش‌های متعددی حاکی از این مسئله است که شرم ممکن است به روش‌های منحصربه‌فردی به حفظ رفتارهای اعتیادی کمک کند و سهم بسزایی از واریانس پیش‌بینی این رفتارها را به خود اختصاص می‌دهد (درینگ، استوویگ و تنگنی، ۲۰۰۵). شرم‌گین بودن از وجود خود سبب می‌شود که فرد معتاد تلاشی برای تغییر نکند و احساس بی‌حرکی کند. همچنین این نظریه مطرح شده که شرم موجب می‌شود فرد در برابر رفتار اعتیادی خود احساس مسئولیت نکند (گیلیند، ساوث، کارپنتر و هاردی، ۲۰۱۱). رندالز و تریسی (۲۰۱۳)، شرم را احساس، عامل و مکانیسمی مشترک در بین تمامی رفتارهای اعتیادی می‌دانند و فلانگان (۲۰۱۳) شرم را عامل مهمی در اعتیاد به پورنوگرافی معرفی می‌کند. شرم به‌عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده سوءرفتارهای جنسی ارزیابی شده و مردانی که شرم بیشتری را تجربه می‌کنند، درگیری‌های مکرری در رفتارهای جنسی دارند. همچنین شرم پیش‌بینی‌کننده انگیزه اندک و تلاش کمتر برای تغییر رفتارهای مشکل‌ساز است (گیلیند و همکاران، ۲۰۱۱). شرم، خصومت با خود و نفرت، همگی نشانگر احساس ازخودبیزاری<sup>۲</sup> و عدم خودشفقتی در زمانی است که فرد درگیر رفتارهای اعتیادی جنسی مانند استفاده بیش‌ازحد از پورنوگرافی می‌شود (رید، تمکو، مقدم و فونگ، ۲۰۱۴). با وجود شرم بسیار زیاد، افراد مبتلا به اعتیاد به پورنوگرافی احساس ناامیدی از تغییر می‌کنند و همچنان برای رهایی موقت از چنین احساسات منفی، استفاده از فیلم‌های پورنوگرافی را ادامه می‌دهند (چیشلم و گال، ۲۰۱۵). با توجه به نتایج منفی احساس شرم و احساس شرم ناشی از آن‌ها به‌نظر می‌رسد تعداد زیادی از کاربران پورنوگرافی، احساس شرم را تجربه می‌کنند. شرم‌آوردن، فرد را مستعد این مسئله می‌کند که در هر زمانی احساس شرم را تجربه کند و این ممکن است موجب استفاده بیشتر از پورنوگرافی شود و با افزایش رفتارهای اجباری جنسی و اعتیاد جنسی در ارتباط باشد (پیکون، ۲۰۱۵). نتایج نشان می‌دهد ۵۰ درصد پسران و ۳۲ درصد دخترانی که از پورنوگرافی استفاده می‌کنند، احساس شرم یا گناه را تجربه می‌کنند (سایینا، وولاک و فینکلهور، ۲۰۰۸). همچنین چیشلم و گال (۲۰۱۵) مدلی را ترسیم می‌کنند که طبق آن، احساس شرم موجب افزایش تمایلات جنسی و رفتارهای اجباری می‌شود و فرد را به سمت استفاده از پورنوگرافی سوق می‌دهد و متعاقب استفاده از پورنوگرافی، شاهد افزایش شرم در فرد هستیم.

علاوه‌براین، از زمان توسعه مفهوم خودشیفتگی<sup>۳</sup>، رابطه جنسی بخشی جدایی‌ناپذیر از این مفهوم بوده است و به‌نظر می‌رسد خودشیفتگی و رفتارهای خودشیفته، با اعمال مرتبط با رابطه جنسی رابطه نزدیکی دارند (لوی، الیسون و رینوسو، ۲۰۱۱؛ ویدمن و مک‌نالتی، ۲۰۱۱). با توجه به این ارتباط بین مسائل جنسی و خودشیفتگی، به‌نظر می‌رسد افرادی که خصوصیات خودشیفتگی دارند، بیشتر متمایل به استفاده از پورنوگرافی باشند. از طرفی با توجه به اینکه این افراد از طریق پورنوگرافی اینترنتی می‌توانند تصویر بهتر و مثبت‌تری از خود ببینند و به نمایش بگذارند، ممکن است خودشیفتگی با استفاده هرچه بیشتر از پورنوگرافی اینترنتی مرتبط باشد (بوفاردی، ۲۰۱۱). با توجه به مسائل جنسی مرتبط با خودشیفتگی، ممکن است پورنوگرافی جنبه دیگری باشد که برای افراد خودشیفته دارای جذابیت است (کاسپر، شورت و میلاد، ۲۰۱۵). ویتز (۲۰۱۲) بیان می‌کند که پورنوگرافی شامل صحنه‌های بسیار شهوانی<sup>۴</sup> (برای تحریک بیننده) است و اغلب تصاویری بسیار ایدئال از فعالیت‌های جنسی را به نمایش می‌گذارد. در ادامه نیز ویتز (۲۰۱۲) بیان می‌کند که افراد خودشیفته ممکن است به‌دنبال اشکالی ایدئال از تصاویر و رفتارهای جنسی باشند و دلبستگی شدیدی به استفاده از پورنوگرافی داشته باشند؛ زیرا تصاویر و حالات ایدئالی را برای آن‌ها به تصویر می‌کشد. این دلبستگی ایدئال ممکن است به‌خاطر لذت شخصی خود و رضایت جنسی شدیدی باشد که وقتی یک خودشیفته از

1. shame  
2. self-loathing  
3. narcissism  
4. erotic

پورنوگرافی استفاده می‌کند، رخ دهد؛ برای مثال، خودشیفته‌ها بر انتخاب موضوع جنسی<sup>۱</sup> (تصاویر جنسی، افکار یا بازنمایی‌های یک شخص) تمرکز می‌کنند. خودشیفته‌ها هرچه کنترل بیشتری روی موضوع جنسی خود داشته باشند، از این موضوع جنسی لذت بیشتری می‌برند (اختر، ۲۰۰۹). استفاده از پورنوگرافی اینترنتی این کنترل را برای افراد خودشیفته فراهم می‌کند. کاربران استفاده از پورنوگرافی قادر به مانور دادن در این محتواها و دنبال کردن تصاویر جنسی ایدئال خود هستند. به این ترتیب، پورنوگرافی وسیله‌ای است که به افراد خودشیفته این اجازه را می‌دهد تا تکانه‌های جنسی، فانتزی‌ها و خودبزرگ‌بینی خود را برون‌ریزی کنند (وود، ۲۰۱۱). در این رابطه پژوهش کاسپر، شورت و میلان (۲۰۱۵) نشان داد بین استفاده‌های مکرر و میزان استفاده از پورنوگرافی در تمامی سطوح خودشیفتگی (عمومی، جنسی و آسیب‌شناختی) و افراد عادی تفاوت معناداری وجود دارد و افرادی که در هر یک از سطوح خودشیفتگی درگیر هستند، تمایل بیشتری به پورنوگرافی از خود نشان می‌دهند. همچنین شخصیت‌های خودشیفته دل‌مشغولی نسبتاً زیادی نسبت به روابط جنسی دارند (زارا و اوزدمیر، ۲۰۱۸). پورنوگرافی می‌تواند سلامت فرد، خانواده و جامعه را با خطراتی اساسی روبه‌رو سازد. علی‌رغم اهمیت روزافزون این مسئله، در ایران به‌ندرت به این مسئله پرداخته شده و در این زمینه خلأ پژوهشی فراوانی دیده می‌شود؛ بر همین اساس، هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به این سؤال است که آیا متغیرهای احساس شرم و خودشیفتگی از توان کافی برای پیش‌بینی اعتیاد به پورنوگرافی برخوردارند.

## روش

### جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

پژوهش حاضر برحسب هدف کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات توصیفی-همبستگی است و با هدف پیش‌بینی عضویت گروهی مردان معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی طراحی شده است. جامعه هدف پژوهش شامل تمامی مردان بالای ۱۸ سال شهر تهران در سال ۱۳۹۹-۱۴۰۰ است که به شیوه داوطلبانه (اینترنتی) انتخاب شدند. شیوه کار بدین صورت بود که لینک ابزارهای پژوهش در گروه‌ها و کانال‌های مختلف فضای مجازی قرار گرفت و از افراد واجد شرایط خواسته شد با ورود به لینک و پاسخگویی به سؤالات، اقدام به پرکردن آن‌ها کنند. این افراد براساس مقیاس مشکل‌ساز پورنوگرافی و با استفاده از نقطه برش در دو گروه معتاد به پورنوگرافی (۱۰۰ نفر) و بدون اعتیاد به پورنوگرافی (۱۰۰ نفر) قرار گرفتند. ملاک‌های ورود شامل مذکر بودن، سن بیشتر از ۱۸ سال و همچنین سکونت در شهر تهران بود.

## ابزارهای سنجش

### مقیاس مصرف مشکل‌ساز پورنوگرافی<sup>۲</sup> (PPCS)

این مقیاس یک ابزار ۱۸ سؤالی است که توسط بوث و همکاران (۲۰۱۸) برای ارزیابی میزان استفاده افراد از پورنوگرافی در شش ماه گذشته طراحی شده است. افراد پاسخ‌های خود را روی یک طیف لیکرت هفت‌درجه‌ای از ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) مشخص می‌کنند. این مقیاس، رفتارهای اعتیادی نسبت به پورنوگرافی را براساس شش خرده‌مقیاس وضوح و بارز بودن<sup>۳</sup>، تحمل و تاب‌آوری<sup>۴</sup>، تغییر خلق‌وخو<sup>۵</sup>، عود و بازگشت<sup>۶</sup>، کناره‌گیری<sup>۷</sup> و تعارض<sup>۸</sup> سنجش شدند. حداقل نمره در این مقیاس ۱۸ و حداکثر نمره نیز ۱۲۶ است. همچنین نمره ۷۶ در این مقیاس به‌عنوان نقطه برش در نظر گرفته شده که چنانچه نمره فرد مساوی یا بیشتر از آن شود، به‌عنوان فردی که به استفاده از پورنوگرافی اعتیاد دارد، تشخیص داده می‌شود. در پژوهش بوث و همکاران (۲۰۱۸)، ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۳، برای خرده‌مقیاس وضوح و بارز بودن ۰/۷۷، برای

1. sexual object
2. Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS)
3. salience
4. tolerance
5. mood modification
6. relapse
7. withdrawal
8. conflict

خرده‌مقیاس تحمل و تاب‌آوری ۰/۷۸، برای خرده‌مقیاس تغییر خلق و خوی ۰/۸۴، برای خرده‌مقیاس عود و بازگشت ۰/۸۶، برای خرده‌مقیاس کناره‌گیری ۰/۸۶ و برای خرده‌مقیاس تعارض ۰/۷۱ برآورد شده است. در پژوهش سیدهاشمی، حسین‌زاده و حسین‌آبادی (۱۳۹۸)، ضریب پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های وضوح و بارزبودن، تحمل و تاب‌آوری، تغییر خلق و خوی، عود و بازگشت، کناره‌گیری، تعارض و کل مقیاس به‌ترتیب ۰/۷۱، ۰/۸۴، ۰/۸۰، ۰/۸۸، ۰/۶۸ و ۰/۹۴ گزارش شده است. همچنین سیدهاشمی، حسین‌زاده و حسین‌آبادی (۱۳۹۸) روایی آن را در حد قابل‌قبول گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر نیز پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شده است.

### مقیاس شرم<sup>۱</sup> (GASP)

این مقیاس یک ابزار ۱۶ سؤالی است که توسط کوهن، ولف، پانتر و اینسکو (۲۰۱۱) برای سنجش احساس شرم و گناه طراحی شده است. هشت سؤال مربوط به احساس شرم و هشت سؤال مربوط به احساس گناه است که در پژوهش حاضر، فقط از سؤالات مربوط به سنجش احساس شرم استفاده شده است. در این مقیاس، روایت‌هایی درمورد موقعیت‌های زندگی روزمره و واکنش افراد به این موقعیت‌ها ارائه و سپس از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود خود را در آن موقعیت تصور کنند و میزان احتمال واکنش خود را در این شرایط، روی یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از ۱ (به‌ندرت) تا ۵ (خیلی زیاد) مشخص کنند. احساس شرم متشکل از خرده‌مقیاس‌های خودارزیابی منفی<sup>۲</sup> و رفتارهای کناره‌جویانه<sup>۳</sup> به‌دنبال افزایش عمومی تخلف است. حداقل نمره فرد در مقیاس شرم ۸ و حداکثر نمره آن نیز ۴۰ است که نمره بالاتر نشان‌دهنده میزان تجربه شرم بیشتر است. در پژوهش کوهن و همکاران (۲۰۱۱) ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ بین خرده‌مقیاس‌های مختلف آن بین ۰/۶۱ تا ۰/۷۱ برآورد شده است. در پژوهش هاشمی، درتاج، سعدی‌پور و اسدزاده (۱۳۹۶) ضریب پایایی کل مقیاس، احساس گناه و احساس شرم به‌ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۲ و ۰/۷۹ به‌دست آمده است. همچنین جوکار و کمالی (۱۳۹۴) روایی آن را در حد قابل‌قبول گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر نیز پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۵۹ محاسبه شده است.

### مقیاس خودشیفتگی<sup>۴</sup> (MTNS)

این مقیاس، یک ابزار ۲۴ سؤالی است که توسط مارگولیس و توماس (۱۹۸۰) برای سنجش خودشیفتگی ناسالم افراد طراحی شده است. در هر سؤال، پاسخ‌دهنده باید بین دو عبارت که یکی خودشیفته‌وار دارد (مثلاً از اینکه دیگران چیزهایی دارند که من ندارم، دلخور می‌شوم) و دیگری پاسخی غیرخودشیفته‌وار (مثلاً وقتی دیگران چیزهایی دارند که من ندارم، سعی می‌کنم آن‌ها را تحسین کنم) یکی را انتخاب کنند. تحلیل عاملی اکتشافی این مقیاس در ایران نشان داد این مقیاس دارای پنج خرده‌مقیاس دفاع بین‌شخصی خودشیفته‌وار، بهره‌کشی خودشیفته‌وار، نمایشگری خودشیفته‌وار، سلطه‌گری خودشیفته‌وار و فریب خودشیفته‌وار است (قربانی و واتسن، ۱۳۸۵). نمره‌گذاری این مقیاس نیز به‌صورت دوگزینه‌ای الف (صفر) و ب (یک) است. همچنین سؤالات ۲، ۵، ۹، ۱۴، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. حداقل نمره در این مقیاس صفر و حداکثر آن ۲۴ است که نمره بیشتر نشان‌دهنده خودشیفتگی بیشتر است. در پژوهش قربانی و واتسن (۱۳۸۵) ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای دو نمونه ایرانی و آمریکایی به‌ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۷ برآورد شده است. همچنین در پژوهش قربانی، واتسن، حمزوی و ودینگتن (۲۰۱۰) آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۷۰ گزارش شده است. قربانی و واتسن (۱۳۸۵) نیز روایی آن را در حد قابل‌قبول گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۶۸ محاسبه شده است.

1. Guilt and Shame Proneness (GASP)
2. negative self-evaluations
3. shame-withdraw
4. Margolis-Thomas Measure of Narcissism Scale (MTNS)

## روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در پژوهش حاضر، علاوه بر روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) برای پاسخ به فرضیه‌های پژوهش از تحلیل ممیز<sup>۱</sup> به روش گام‌به‌گام<sup>۲</sup> استفاده شد. داده‌های پژوهش حاضر نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS-26 تجزیه و تحلیل شدند. در قسمت یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش، از شاخص‌هایی نظیر آزمون‌های برابری میانگین‌ها (آنووا<sup>۳</sup>) برای ارزیابی پیش‌بین‌ها به صورت تفکیکی، اطلاعات مربوط به تابع ممیز متعارف (شامل تعداد تابع، مقدار ارزش ویژه، درصد واریانس، همبستگی زیربنایی، لامبدای ویلکز<sup>۴</sup>، مجذور کای، تعداد متغیرهای موجود در تابع ممیز، درجه آزادی و سطح معنی‌داری)، ضرایب استاندارد تابع ممیز متعارف، ضرایب ساختاری تابع ممیز متعارف، ضرایب طبقه‌بندی تابع، تشکیل معادله تابع ممیز، پیش‌بینی عضویت گروهی و نمره‌های ممیز، دسته‌بندی عضویت گروهی توسط تحلیل ممیز و قدرت پیش‌بینی آن و ارزیابی معنی‌داری از راه محاسبه ضریب کاپا<sup>۵</sup> استفاده شد.

## یافته‌ها

### الف) توصیف جمعیت‌شناختی

در این مطالعه، میانگین و انحراف استاندارد سنی افراد معتاد به پورنوگرافی به ترتیب ۲۴/۴۸ و ۲/۴۷ و میانگین و انحراف استاندارد سنی افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی به ترتیب ۲۴/۸۳ و ۴/۲۲ به دست آمد. در گروه افراد معتاد به پورنوگرافی ۷۷ نفر (۷۷ درصد) مجرد و ۲۳ نفر (۲۳ درصد) متأهل و در گروه افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی ۵۵ نفر (۵۵ درصد) مجرد و ۴۵ نفر (۴۵ درصد) متأهل بودند. در گروه افراد معتاد به پورنوگرافی ۶۷ نفر (۶۷ درصد) بی‌کار و ۳۳ نفر (۳۳ درصد) شاغل و در گروه افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی ۶۸ نفر (۶۸ درصد) بی‌کار و ۳۲ نفر (۳۲ درصد) شاغل بودند. در گروه افراد معتاد به پورنوگرافی ۵۰ نفر (۵۰ درصد) دیپلم، ۲۸ نفر (۲۸ درصد) لیسانس، ۲۲ نفر (۲۲ درصد) فوق‌لیسانس و گروه افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی ۳۴ نفر (۳۴ درصد) دیپلم، ۴۸ نفر (۴۸ درصد) لیسانس، ۱۲ نفر (۱۲ درصد) فوق‌لیسانس و ۶ نفر (۶ درصد) دکتری بودند.

### ب) توصیف شاخص‌ها

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پیش‌بین احساس شرم و خودشیفتگی گروه‌های با اعتیاد به پورنوگرافی، بدون اعتیاد به پورنوگرافی و کل افراد را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پیش‌بین برای افراد معتاد به پورنوگرافی، بدون اعتیاد به پورنوگرافی و کل

متغیرهای پیش‌بین	گروه معتاد به پورنوگرافی		گروه بدون اعتیاد به پورنوگرافی		کل	
	SD	M	SD	M	SD	M
احساس شرم	۲۹/۶۵	۶/۶۸	۸/۲۵	۲۵/۵۱	۷/۷۷	۲۷/۵۸
خودشیفتگی	۱۵/۱۸	۷/۰۲	۸/۱۶	۸/۴۰	۷/۸۵	۱۱/۷۹

به منظور بررسی پیش‌فرض نرمال بودن متغیرها از شاخص‌های کجی و کشیدگی استفاده شد. براین اساس کجی و انحراف استاندارد کجی احساس شرم به ترتیب  $SK=-0/28$  و  $SD=0/17$ ، و کشیدگی و انحراف استاندارد کشیدگی آن به ترتیب  $-0/78$  و  $Ku=0/34$  است. همچنین کجی و انحراف استاندارد کجی خودشیفتگی به ترتیب  $SK=0/03$  و  $SD=0/17$  و کشیدگی و انحراف استاندارد کشیدگی آن نیز به ترتیب  $Ku=-1/44$  و  $SD=0/34$  است که با توجه به معیار نرمال بودن، متغیرهای پژوهش همگی دارای قدرمطلق ضریب کجی کمتر از ۳ و قدرمطلق ضریب کشیدگی کمتر از ۱۰ بودند. از این رو فرض تخطی از

1. discriminant analysis
2. Stepwise method
3. ANOVAs
4. wilks lambda
5. kappa

نرمال بودن داده‌های پژوهش قابل مشاهده نیست.

ضریب همبستگی بین متغیرهای اعتیاد به پورنوگرافی و احساس شرم  $r=0/26$ ،  $P<0/001$  و بین اعتیاد به پورنوگرافی و خودشیفتگی  $r=0/38$ ،  $P<0/001$  است که همبستگی هردو مثبت و معنادار است. همچنین براساس یکی از مفروضه‌های نرمال بودن توزیع در تحلیل ممیز، بین متغیرهای پیش بین پژوهش نباید همبستگی بالاتر از  $0/90$  وجود داشته باشد که براساس یافته‌ها، همبستگی بین متغیرهای احساس شرم و خودشیفتگی  $r=0/27$ ،  $P<0/001$  و کمتر از این میزان است.

### ج) آزمون فرضیه‌ها

در جدول ۲، نتایج آزمون برابری میانگین گروه افراد معتاد به پورنوگرافی و گروه بدون اعتیاد به پورنوگرافی ارائه شده است.

جدول ۲. آزمون برابری میانگین گروه افراد معتاد به پورنوگرافی و افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی

مقیاس‌ها	لامبدای ویلکز	آماره F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معناداری
احساس شرم	۰/۹۲	۱۵/۱۸	۱	۱۹۸	۰/۰۰۱
خودشیفتگی	۰/۸۱	۴۵/۶۷	۱	۱۹۸	۰/۰۰۱

براساس جدول ۲، با توجه به نتایج آزمون برابری میانگین‌ها، ضریب لامبدای ویلکز، مقدار آماره F و ضریب معناداری به ترتیب برای متغیرهای احساس شرم  $F=15/18$ ،  $WL=0/92$  و  $P<0/001$  و خودشیفتگی  $F=45/67$ ،  $WL=0/81$  و  $P<0/001$  است که برای هردو متغیر معنادار است ( $P<0/001$ ). با توجه به این مقادیر، تفاوت بین دو گروه افراد معتاد به پورنوگرافی و افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی در متغیرهای خودشیفتگی و احساس شرم قابل توجه است و بین میانگین‌های آن‌ها تفاوت معناداری وجود دارد.

ماتریس همبستگی مجموع درون گروه‌های متغیرهای احساس شرم با خودشیفتگی  $r=-0/05$  و همچنین مقادیر تعیین کننده ورودی برای افراد معتاد به پورنوگرافی، بدون اعتیاد به پورنوگرافی و مجموع درون گروه‌ها به ترتیب  $LD=7/69$ ،  $LD=8/15$  و  $LD=7/95$  است. علاوه بر این، یکی دیگر از مفروضه‌هایی که باید در آزمون تحلیل ممیز رعایت شود، برابری واریانس متغیرها در سطوح متغیر ملاک است. به منظور سنجیدن این امر و برابری ماتریس کوواریانس<sup>۱</sup>، از آزمون باکس<sup>۲</sup> استفاده شد. براساس یافته‌ها مقدار شاخص باکس، آماره F، درجه آزادی ۱، درجه آزادی ۲ و سطح معناداری به ترتیب برابر است با  $BM=4/86$ ،  $FA=1/60$ ،  $df1=3$ ،  $df2=7056720/000$  و  $P=0/18$  که نشان از معنادار نبودن آزمون دارد و این پیش فرض نیز رعایت شده است.

برای دستیابی به تابعی که به بهترین شکل بتواند دو گروه افراد معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی را از یکدیگر تفکیک دهد، از روش گام به گام استفاده شده که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. خلاصه یافته‌های تابع ممیز متعارف به روش گام به گام

شاخص‌ها	تعداد تابع	مقدار ارزش ویژه	درصد واریانس	همبستگی زیربنایی	مجذور آتا	لامبدای ویلکز	مجذور کای	درجه آزادی	مرکزواره داده‌ها		معناداری تابع ممیز
									بدون اعتیاد به پورنوگرافی	معتاد به پورنوگرافی	
سطح معناداری ضریب کایا	۰/۰۰۱								-۰/۵۶۳	-۰/۵۶۳	۰/۰۰۱
ضریب کایا	۰/۵۰							۲	۵۴/۷۸		۰/۰۰۱
پیش بینی عضویت گروهی	٪۷۵										
درصد صحیح											

براساس نتایج جدول ۳، مقدار لامبدای ویلکز، مجذور کای و سطح معناداری تابع به ترتیب  $C-s=54/78$ ،  $WL=0/75$  و  $P<0/001$  است که با توجه به آن‌ها، تابع ممیز به دست آمده از قدرت تشخیصی خوبی برای تبیین واریانس متغیر ملاک یعنی

1. equality of covariance matrices  
2. box's test



گروه معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی برخوردار است. جدول ۴ خلاصه یافته‌های تحلیل ممیز به روش گام‌به‌گام همراه با لامبدای ویلکز دو متغیر پیش‌بین احساس شرم و خودشیفتگی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. خلاصه یافته‌های تحلیل ممیز به روش گام‌به‌گام همراه با لامبدای ویلکز دو متغیر پیش‌بین

مرحله	متغیرهای وارد شده	لامبدای ویلکز	درجه آزادی			آماره F دقیق	معناداری
			۱	۲	۳		
۱	خودشیفتگی	۰/۸۱	۱	۱	۱۹۸	۴۵/۶۷	۰/۰۰۱
۲	احساس شرم	۰/۷۵	۲	۱	۱۹۸	۳۱/۵۸	۰/۰۰۱

براساس نتایج جدول ۴، آماره F برای هر دو متغیر احساس شرم و خودشیفتگی معنادار است ( $P < ۰/۰۰۱$ ). براین اساس متغیرهای خودشیفتگی و احساس شرم به ترتیب توانایی پیش‌بینی و تمیز عضویت گروهی اعتیاد به پورنوگرافی را دارند. در تحلیل تمایز، تعدادی متغیر به عنوان متغیر پیش‌بین قرار می‌گیرند که از ارزش یکسانی در پیش‌بینی عضویت گروهی افراد برخوردار نیستند. برای تشخیص میزان ارزش هر متغیر، دو ضریب استاندارد و ساختاری محاسبه و استفاده می‌شود. همچنین برای تشکیل دادن تابع مورد نظر، به ضرایب غیراستاندارد و عدد ثابت نیاز خواهد بود. برای تشکیل دو تابع، به منظور محاسبه احتمال تعلق هر متغیر به هر کدام از گروه‌ها نیز نیاز به محاسبه ضرایب طبقه‌بندی هست. نتایج ضرایب استاندارد، غیراستاندارد، ساختاری و طبقه‌بندی متغیرها در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. ضرایب استاندارد، غیراستاندارد، ساختاری و طبقه‌بندی به روش گام‌به‌گام

متغیرهای پیش‌بین	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد	ضریب ساختاری	ضریب طبقه‌بندی	
				معتاد به پورنوگرافی	بدون اعتیاد به پورنوگرافی
احساس شرم	۰/۵۳	۰/۰۷	۰/۴۸	۰/۵۴	۰/۴۶
خودشیفتگی	۰/۸۷	۰/۱۲	۰/۸۴	۰/۳۲	۰/۱۹
عدد ثابت		-۳/۳۹		-۱۱/۱۹	-۷/۳۶

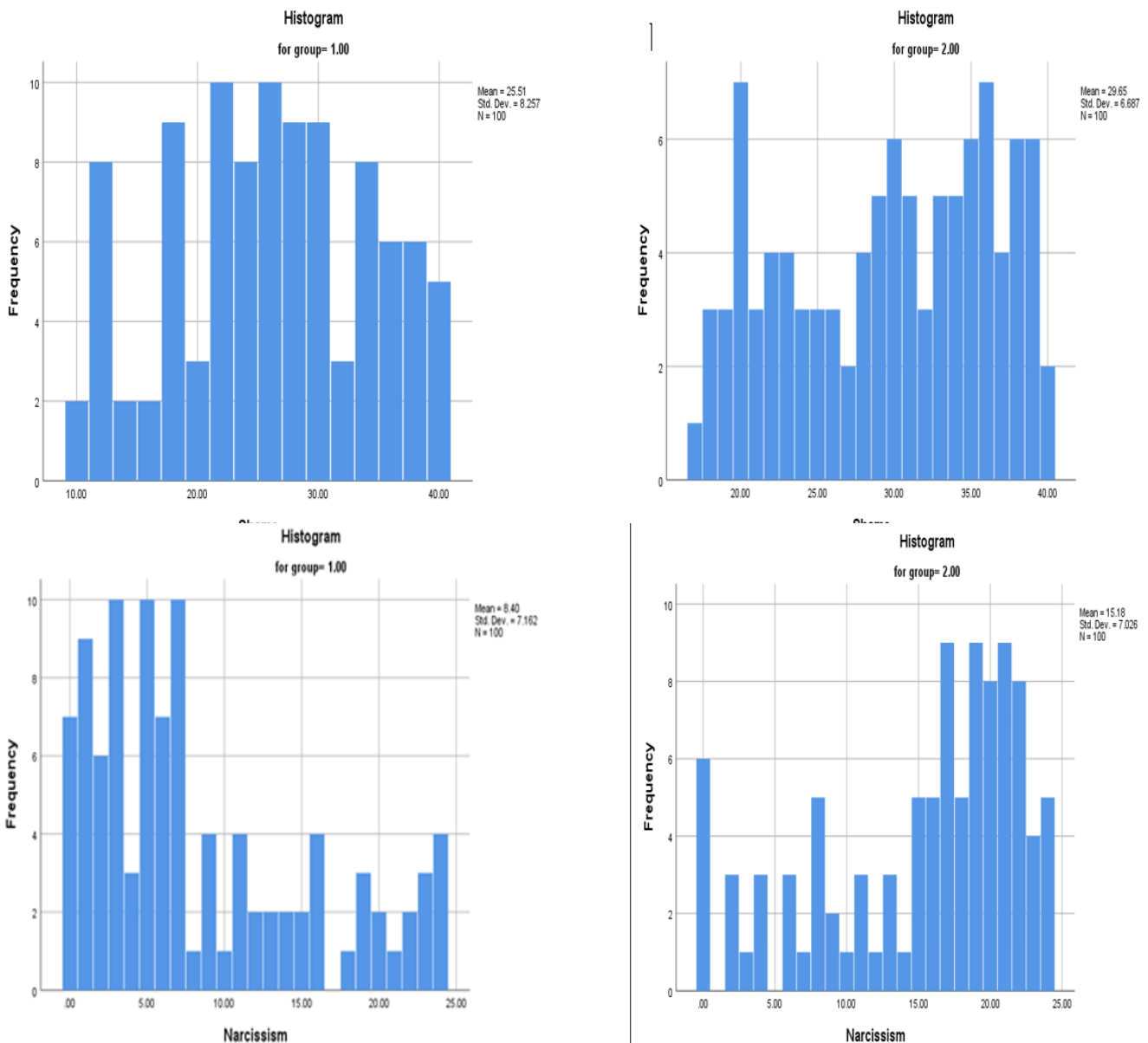
براساس نتایج جدول ۵، با توجه به ضرایب استاندارد، متغیر خودشیفتگی قدرت بیشتری در تمایز گروه‌های معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی را دارد و این ارتباط به صورت مثبت است ( $\beta = ۰/۸۷$ ). همچنین براساس مقدار ضریب استاندارد متغیر احساس شرم، ارتباط آن نیز به صورت مثبت ارزیابی شده است ( $\beta = ۰/۵۳$ ). براین اساس و با توجه به ضرایب استاندارد دو متغیر، خودشیفتگی از توان پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری برخوردار است. فرایند انجام تحلیل ممیز موجب تشکیل تابعی می‌شود که با استفاده از آن می‌توان عضویت گروهی داده‌ها را مشخص کرد. هرچه بین دسته‌بندی به وسیله تابع و دسته‌بندی واقعی شباهت بیشتری وجود داشته باشد، تابع دقیق‌تر و مفیدتر خواهد بود. چگونگی طبقه‌بندی افراد در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. دسته افراد مشاهده شده و درصد پیش‌بینی شده به روش گام‌به‌گام

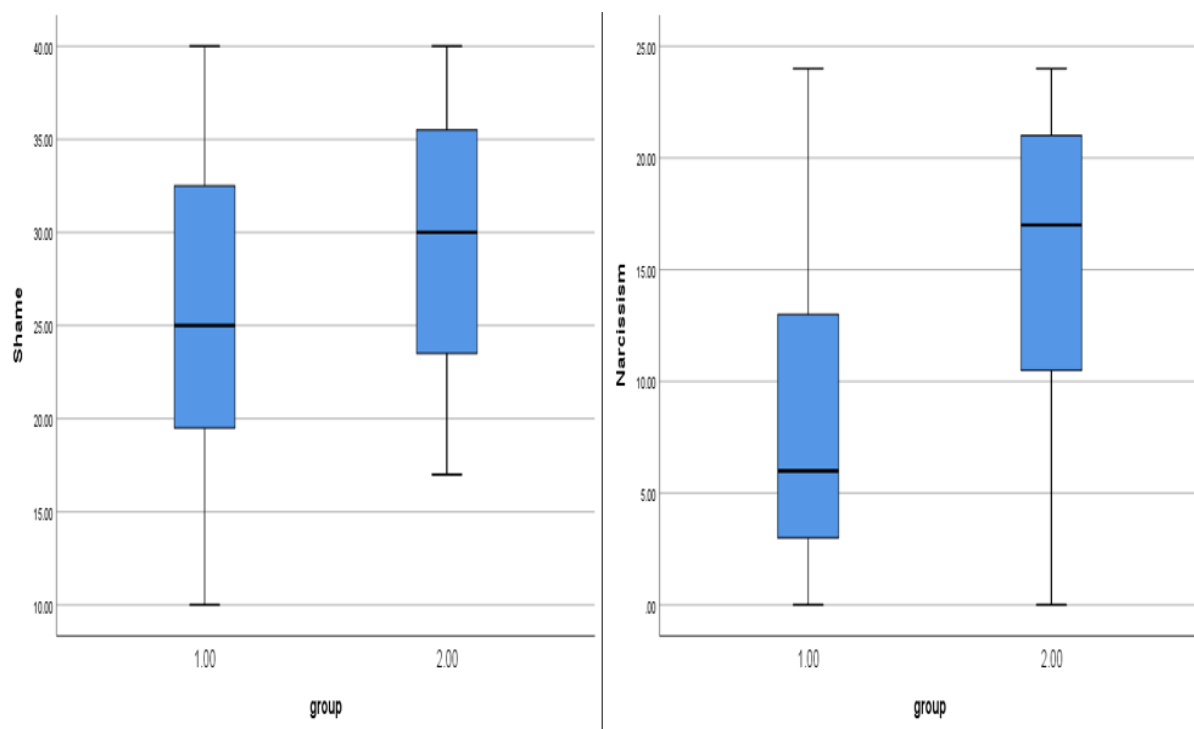
مشاهده شده	پیش‌بینی شده	
	با اعتیاد به پورنوگرافی	بدون اعتیاد به پورنوگرافی
۱۰۰	۷۳	۲۷
۱۰۰	۲۴	۷۶
درصد	با اعتیاد به پورنوگرافی	بدون اعتیاد به پورنوگرافی
۱۰۰	۷۳	۲۷
۱۰۰	۲۴	۷۶

براساس جدول ۶، تابع ممیز تشکیل شده به روش گام‌به‌گام از ۱۰۰ مرد معتاد به پورنوگرافی، ۷۳ نفر را به‌درستی در گروه با اعتیاد به پورنوگرافی و ۲۷ مرد معتاد به پورنوگرافی را در گروه بدون اعتیاد به پورنوگرافی طبقه‌بندی کرده است. همچنین تابع مذکور از ۱۰۰ مرد بدون اعتیاد به پورنوگرافی، ۷۶ نفر را به‌درستی در گروه بدون اعتیاد به پورنوگرافی و ۲۴ نفر از افراد بدون اعتیاد به پورنوگرافی را در گروه معتاد به پورنوگرافی طبقه‌بندی کرده است.

همچنین در شکل‌های ۱ و ۲ به‌ترتیب نمودارهای هیستوگرام توزیع نمرات متمایز و نمودارهای باکس توزیع نمرات متمایز را برای هر دو گروه با اعتیاد به پورنوگرافی (گروه ۲) و بدون اعتیاد به پورنوگرافی (گروه ۱) در دو متغیر احساس شرم و خودشیفتگی ارائه شده است.



شکل ۱. نمودارهای هیستوگرام توزیع نمرات متمایز



شکل ۲. نمودارهای باکس توزیع نمرات تمایز برای گروه‌ها

در جدول ۷ نتایج آزمون‌های تحلیل ممیز برای هر متغیر پیش‌بین به تفکیک ارائه شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون‌های تحلیل ممیز تفکیکی

مرکزواره داده‌ها		معناداری ضریب کاپا	ضریب کاپا	عدد ثابت	ضریب غیر استاندارد	معنی‌داری تابع ممیز	درجه آزادی	مجدور کای	لامبدای ویلکز	همبستگی زیرینایی	درصد واریانس	مقدار ارزش ویژه	تعداد تابع
بدون اعتیاد به پورنوگرافی	معتاد به پورنوگرافی												
-۰/۲۷۶	-۰/۲۷۶	-۰/۰۰۱	-۰/۲۴	-۳/۶۷	-۰/۱۳	-۰/۰۰۱	۱	۱۴/۵۹	-۰/۹۲	۰/۲۶	۱۰۰	-۰/۰۷	۱
-۰/۴۷۸	-۰/۴۷۸	-۰/۰۰۱	-۰/۴۴	-۱/۶۶	-۰/۱۴	-۰/۰۰۱	۱	۴۰/۹۹	-۰/۸۱	۰/۴۳	۱۰۰	-۰/۲۳	۱

براساس جدول ۷، لامبدای ویلکز و سطح معناداری برای احساس شرم  $WL=۰/۹۲$  و  $P<۰/۰۰۱$  و خودشیفتگی  $WL=۰/۸۱$  و  $P<۰/۰۰۱$  است که مشخص می‌سازد توابع متغیرهای خودشیفتگی و احساس شرم معنادار است و این توابع به صورت جداگانه نیز از قدرت تشخیص و تفکیک برای تبیین متغیر ملاک یعنی عضویت گروهی در دو سطح افراد معتاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی برخوردارند. همچنین با توجه به نتایج آزمون برابری میانگین‌ها و نتایج تحلیل ممیز تفکیکی مشخص می‌شود که این دو آزمون یکسان هستند.

## بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی پژوهش حاضر، شناسایی عواملی بود که در اعتیاد به پورنوگرافی مردان ایفای نقش می‌کنند. فرض بر این بود که متغیرهای احساس شرم و خودشیفتگی قادر به پیش‌بینی اعتیاد به پورنوگرافی در مردان هستند. به منظور بررسی دقیق‌تر این متغیرها از تحلیل تمیز استفاده شد تا بتوان نقش هر یک از متغیرها را در تفکیک مردانی که در گروه اعتیاد به پورنوگرافی و گروه بدون اعتیاد به پورنوگرافی قرار می‌گیرند شناسایی کرد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و نتایج آزمون برابری میانگین و تحلیل ممیز تفکیکی، به نظر می‌رسد متغیر احساس شرم نقش تعیین‌کننده‌ای در تبیین و پیش‌بینی اعتیاد به پورنوگرافی داشته

باشد؛ به‌نحوی که با توجه به آن می‌توان تفاوت معناداری را بین دو گروه اعتیاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی متصور شد. همچنین این متغیر می‌تواند عضویت گروهی اعتیاد به پورنوگرافی را پیش‌بینی کند. این یافته همسو با پژوهش‌های اسنیفسکی و فارود (۲۰۲۰)، چیشلم و گال (۲۰۱۵)، پیکون (۲۰۱۵)، پتريکان، بوریس و موسکوویچ (۲۰۱۵) و رید و همکاران (۲۰۱۴) است که نشان دادند احساس شرم، پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی در مورد رفتن فرد به سمت پورنوگرافی و اشکال مختلف اعتیاد جنسی است و همچنین نقش مؤثری در تداوم آن ایفا می‌کند. در تبیین این یافته می‌توان گفت افرادی که احساس شرم بیشتری دارند، در مورد خود احساس خصومت و انزجار می‌کنند (رید، ۲۰۱۰). این مسئله موجب شده تا آن‌ها به همان نسبت خودشفتی با خود را کنار بگذارند، نشخوار فکری داشته باشند و با انجام فعالیت‌های اعتیادی جنسی از جمله پورنوگرافی، خود را آرام سازند (رید و همکاران، ۲۰۱۴). چیشلم و گال (۲۰۱۵) استدلال می‌کنند که این افراد احساس خوبی به خود ندارند، سرشار از احساس ناامیدی از تغییر خود هستند و برای رهایی موقت از این احساسات قوی و منفی از پورنوگرافی استفاده می‌کنند. در مدل چیشلم و گال (۲۰۱۵) شرم موجب سوق یافتن فرد به سمت رفتارهای اجباری جنسی از جمله پورنوگرافی می‌شود و با افزایش استفاده از پورنوگرافی شرم نیز افزایش پیدا می‌کند. برای قطع کردن این زنجیره باطل، ابتدا باید شرم زیربنایی این مسئله را رفع کرد. شرم معمولاً می‌تواند سبک توجهی متفاوتی را متناسب با پویایی انگیزشی معتادان جنسی برانگیخته کند (پتريکان، بوریس و موسکوویچ، ۲۰۱۵). به‌طور خاص، احساس شرم سبب افزایش جنسی‌شدن اهداف بالقوه جنسی می‌شود که این مورد منحصر به معتادان جنسی است (کارنو، ۲۰۱۸). مدل کلاسیک اعتیاد جنسی این فرضیه را مطرح می‌کند که این اعتیاد به دلیل روابط دلبستگی ناایمن، اختلال در کنترل تکانه، شناخت‌های مبتنی بر شرم و اختلالات خلقی شکل می‌گیرد (ریمزمر و سایتما، ۲۰۱۳). براین اساس می‌توان انتظار داشت افرادی که به پورنوگرافی اعتیاد دارند، در سطوح زیربنایی و عمیق خود، به‌شدت احساس شرم می‌کنند. این شرم درونی سبب احساس بی‌ارزشی به خود می‌شود و فرد را به سمت اعمالی سوق می‌دهد تا به نحوی روی این تجربه ناخوشایند سرپوش بگذارد و به‌صورت موقتی خود را از دست آن رها سازد. در این بین، رفتارها و اعمال جنسی می‌توانند به‌عنوان یکی از گزینه‌های اصلی مطرح شوند و توجه این افراد را به خود جلب کنند تا برای چند صباحی از احساس درونی‌شان دور شوند. از آنجا که این مسئله مانند مسکنی مقطعی است، باید استفاده از آن تداوم یابد و به‌مرور نیز میزان استفاده از آن افزایش پیدا کند تا اثر اولیه را داشته باشد.

همچنین با توجه به نتایج آزمون برابری میانگین و تحلیل ممیز تفکیکی مربوط به متغیر خودشیفتگی، به‌نظر می‌رسد این متغیر نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در تبیین و پیش‌بینی اعتیاد به پورنوگرافی داشته باشد؛ به‌نحوی که با توجه به آن می‌توان تفاوت معناداری را بین دو گروه اعتیاد به پورنوگرافی و بدون اعتیاد به پورنوگرافی متصور شد. علاوه‌براین می‌تواند عضویت گروهی اعتیاد به پورنوگرافی را پیش‌بینی کند. این یافته همسو با پژوهش‌های کاسپر، شورت و میلاد (۲۰۱۵)، افراتی و آماچای-همبرگر (۲۰۲۰) و موریس، اتگار، میسترز، پاپاسیلکا و پیندا (۲۰۲۰) است که هرکدام نشان داده‌اند خودشیفتگی از ویژگی‌های اصلی استفاده‌کننده‌ها از پورنوگرافی و خصوصاً استفاده‌کننده‌های مذکر است؛ به‌طوری که خودشیفتگی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های اصلی در زمینه استفاده از پورنوگرافی است. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که افراد خودشیفته معمولاً در پی رفتارها و روابط جنسی کوتاه‌مدت و زودگذر هستند (جانسن، کی‌نگ و تاست، ۲۰۱۰) که موجب احساس شدیدتر میل جنسی ناسازگار و ولع بیشتر برای استفاده از پورنوگرافی می‌شود (جانسن، گرگس و میلن-هوم، ۲۰۱۷). این افراد احساسات اغراق‌آمیزی درباره اهمیت خود دارند و پورنوگرافی این اجازه را به آن‌ها می‌دهد که خود را در موقعیت‌های مختلفی تصور کنند که در تمامی آن‌ها درخواست‌های جنسی‌شان پذیرفته و برآورده می‌شود (افراتی و آماچای-همبرگر، ۲۰۲۰). همچنین افراد خودشیفته در زمینه روابط جنسی بسیار تنوع‌طلب هستند و دوست دارند با افراد زیادی این روابط را برقرار کنند که پورنوگرافی نیز به‌عنوان یکی از مصادیق این تنوع‌طلبی و تکرطلبی جنسی در این افراد مطرح می‌شود (ویدمن و مک‌نالتی، ۲۰۱۰). دنیای پورنوگرافی می‌تواند مکانی برای فرد خودشیفته فراهم آورد تا بتواند از ناامیدی و تحقیرهای جهان خارج به آن پناه ببرد. او می‌تواند در این تجربه درونی توهم‌آمیز محصور در خود، خیالی از قدرت مطلق بدون چالش را به ذهن متبادر کند که در آن از طریق پورنوگرافی، این توانایی را دارد که هر شرایطی را فراهم کند و دستورهایش اطاعت شود. پورنوگرافی از چنین مشغله‌های خودشیفته‌وار تغذیه می‌کند و

مکانی خصوصی و ویژه برای پنهان کردن و بازی کردن با خیال‌پردازی‌های مختلف بدون محدودیت فراهم می‌سازد (ویلسون، ۲۰۱۸). افراد خودشیفته به‌شدت شیفته قدرت هستند و از هر فرصتی برای کنترل دیگران و سلطه بر آن‌ها استفاده می‌کنند. یکی از مهم‌ترین موقعیت‌های این عمل نیز در اعمال و رفتارهای جنسی بروز پیدا می‌کند. پورنوگرافی این فرصت را برای این دسته از افراد فراهم کرده تا موقعیت‌های ذهنی تسلط‌گر خود را به‌عینه مشاهده کنند. خود را به‌جای شخصیت اصلی تصور کنند و از این موقعیت برتری لذت ببرند. بدین ترتیب پورنوگرافی می‌تواند برای این افراد، نحلی برای برآورده کردن نیازهای درونی‌شان باشد که در گذشته برآورده نشده است.

پژوهش حاضر نیز مانند سایر پژوهش‌ها در مراحل انجام با برخی محدودیت‌ها همراه است که در پژوهش‌های آتی باید به آن‌ها توجه داشت. نخست اینکه در این پژوهش فقط مردان بررسی شدند و از این نظر برای تعمیم نتایج به هردو جنس با محدودیت‌هایی روبه‌رو هستیم. دوم اینکه این پژوهش به شهر تهران محدود است؛ بنابراین در تعمیم آن به مردان شهرهای دیگر باید جانب احتیاط را رعایت کرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، وضعیت زنان نیز بررسی شود تا امکان مقایسه بین جنسیتی نیز فراهم شود و تصویر جامع‌تری از این مسئله به‌دست آید. همچنین پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی مشابه در دیگر شهرها نیز صورت گیرد تا گستره تعمیم این نتایج مشخص شود. به درمانگران و بالینگرانی که با موارد اعتیاد به پورنوگرافی و در حالت کلی‌تر، رفتارهای اعتیادی جنسی در تماس هستند پیشنهاد می‌شود در مورد هیجان‌های تجربه‌شده و تیپ شخصیتی این افراد به شرم و خودشیفتگی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

## منابع

- آزاد ارمکی، ت.، شریفی ساعی، م. ح.، ایثاری، م.، و طالبی، س. (۱۳۹۰). سنخ‌شناسی الگوهای روابط جنسی پیش از ازدواج در ایران. *جامعه‌پژوهی فرهنگی*. ۲۲(۲)، ۱-۳۴.
- جوکار، ب.، و کمالی، ف. (۱۳۹۴). بررسی رابطه معنویت و احساس شرم و گناه. *فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی*. ۱(۱۴)، ۳-۲۱.
- سیدهاشمی، س. ق.، حسین‌زاده، ش.، و حسین‌آبادی، م. (۱۳۹۸). درستی‌آزمایی و قابلیت اعتماد نسخه فارسی مقیاس استفاده مشکل‌زا از پورنوگرافی در میان کاربران سایت‌های شبکه‌های اجتماعی. *مجله علوم روان‌شناختی*. ۱۸(۷۵)، ۳۶۳-۳۷۲.
- قربانی، ن.، و واتسن، پی. جی. (۱۳۸۵). بررسی خودشیفتگی ناسالم در نمونه‌ای از دانشجویان ایرانی و آمریکایی. *مجله روان‌شناسی معاصر*. ۱(۱)، ۲۰-۲۸.
- مختاری، م.، و ملک‌احمدی، ح. (۱۳۹۶). هرزه‌نگاری و فراواقعیت؛ مطالعه کیفی تجارب کاربران ایرانی در استفاده از محصولات هرزه‌نگاری. *فصلنامه راهبرد فرهنگ*. ۱۰(۳۸)، ۷۱-۹۹.
- هاشمی، س.، درتاج، ف.، سعدی‌پور، ا.، و اسدزاده، ح. (۱۳۹۶). الگوی ساختاری احساسات شرم و گناه براساس شیوه‌های فرزندپروری والدین: نقش واسطه‌ای سبک‌های دلبستگی. *فصلنامه علمی-پژوهشی روان‌شناسی کاربردی*. ۴(۴۴)، ۴۹۳-۴۷۵.
- Akhtar, S. (2009). Love, sex, and marriage in the setting of pathological narcissism. *Psychiatric Annals*, 39(4), 185-191. <http://dx.doi.org/10.3928/00485713-20090401-01>
- Bóthe, B., Koós, M., Tóth-Király, I., Orosz, G., & Demetrovics, Z. (2019). Investigating the associations of adult ADHD symptoms, hypersexuality, and problematic pornography use among men and women on a largescale, non-clinical sample. *The Journal of Sexual Medicine*, 16(4), 489-499.
- Bóthe, B., Tóth-Király, I., Demetrovics, Z., & Orosz, G. (2020). The short version of the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS-6): A reliable and valid measure in general and treatment-seeking populations. *The Journal of Sex Research*, 27(5), 1-11.
- Bóthe, B., Tóth-Király, I., Zsila, Á., Griffiths, M. D., Demetrovics, Z., & Orosz, G. (2018). The development of the problematic pornography consumption scale (PPCS). *The Journal of Sex Research*, 55(3), 395-406.
- Buffardi, L. E. (2011). Narcissism and the World Wide Web. In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* (pp. 371-381). Hoboken, NJ: Wiley.
- Carboneau, R. (2018). Religiosity, moral disapproval, shame and pornography use: Assessing the relationship between shame and sexual behaviors. *PhD Dissertation*. Philosophy. Faculty of

- Psychology, Liberty University, Lynchburg, VA.
- Chisholm, M., & Gall, T. L. (2015). Shame and the X-rated addiction: The role of spirituality in treating male pornography addiction. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 22(4), 259-272.
- Cohen, T. R., Wolf, S. T., Panter, A. T., & Insko, C. A. (2011). Introducing the GASP scale: a new measure of guilt and shame proneness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(5), 947-966.
- Dearing, R. L., Stuewig, J., & Tangney, J. P. (2005). On the importance of distinguishing shame from guilt: Relations to problematic alcohol and drug use. *Addictive behaviors*, 30(7), 1392-1404.
- Efrati, Y., & Amichai-Hamburger, Y. (2020). Are adolescents who consume pornography different from those who engaged in online sexual activities?. *Children and Youth Services Review*, 111(2020), 104843.
- Flanagan, O. (2013). The shame of addiction. *Frontiers in Psychiatry*, 4(120), 1-11.
- Ganji, J., Emamian, M. H., Maasoumi, R., Keramat, A., & Khoei, E. M. (2017). The existing approaches to sexuality education targeting children: A review article. *Iranian Journal of Public Health*, 46(7), 890-898.
- Ghorbani, N., Watson, P. J., Hamzavy, F., & Weathington, B. L. (2010). Self-knowledge and narcissism in Iranians: Relationships with empathy and self-esteem. *Current Psychology*, 29(2), 135-143.
- Gilliland, R., South, M., Carpenter, B. N., & Hardy, S. A. (2011). The roles of shame and guilt in hypersexual behavior. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 18(1), 12-29.
- Grubbs, J. B., Volk, F., Exline, J. J., & Pargament, K. I. (2015). Internet pornography use: Perceived addiction, psychological distress, and the validation of a brief measure. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(1), 83-106.
- Jonason, P. K., Girgis, M., & Milne-Home, J. (2017). The exploitive mating strategy of the Dark Triad traits: Tests of rape-enabling attitudes. *Archives of Sexual Behavior*, 46(3), 697-706.
- Jonason, P. K., Koenig, B. L., & Tost, J. (2010). Living a fast life. The Dark Triad and life history theory. *Human Nature*, 21(4), 428-442.
- Kasper, T. E., Short, M. B., & Milam, A. C. (2015). Narcissism and Internet pornography use. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(5), 481-486.
- Kraus, S. W., Meshberg-Cohen, S., Martino, S., Quinones, L. J., & Potenza, M. N. (2015). Treatment of compulsive pornography use with naltrexone: A case report. *American Journal of Psychiatry*, 172(12), 1260-1261.
- Levy, K. N., Ellison, W. D., & Reynoso, J. S. (2011). A historical review of narcissism and narcissistic personality. In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments* (pp. 3-13). Hoboken, NJ: Wiley.
- Margolis, H. D., & Thomas, V. A. (1980). The measurement of narcissism in adolescents with and without behavioral and emotional disabilities. *Unpublished Master's Dissertation*. Psychology. United States International University, San Diego, CA.
- Muris, P., Otgaar, H., Meesters, C., Papasileka, E., & Pineda, D. (2020). The Dark Triad and Honesty-Humility: A Preliminary Study on the Relations to Pornography Use. *Dignity: A Journal on Sexual Exploitation and Violence*, 5(1), 3-22.
- Perry, S. L. (2020). Is the link between pornography use and relational happiness really more about masturbation? Results from two national surveys. *The Journal of Sex Research*, 57(1), 64-76.
- Petrican, R., Burris, C. T., & Moscovitch, M. (2015). Shame, sexual compulsivity, and eroticizing flirtatious others: an experimental study. *The Journal of Sex Research*, 52(1), 98-109.
- Picone, D. E. (2015). The relationship of shame, guilt, and religiousness to pornography use. *PhD Dissertation*. Clinical Psychology. Faculty of Psychology, Liberty University, USA.
- Pornhub.com. (2019). *The 2019 year in review*. Retrieved December 11, 2019, from <https://www.pornhub.com/insights/2019-year-in-review>.
- Pornhub.com. (2020). *Coronavirus insights*. Retrieved July 23, 2020, from <https://www.pornhub.com/insights/corona-virus>.
- Postober.com. (2015). *Top 10 Countries That Watch The Most Porn*. Retrieved January 17, 2015, from <https://www.postober.com/2015/01/17/top-10-countries-that-watch-the-most-porn/>

- Randles, D., & Tracy, J. L. (2013). Nonverbal displays of shame predict relapse and declining health in recovering alcoholics. *Clinical Psychological Science, 1*(2), 149-155.
- Reid, R. C. (2010). Differentiating emotions in a patient sample of hypersexual men. *Journal of Social Work Practice in the Addictions, 10*(2), 197-221.
- Reid, R. C., Temko, J., Moghaddam, J. F., & Fong, T. W. (2014). Shame, rumination, and self-compassion in men assessed for hypersexual disorder. *Journal of Psychiatric Practice, 20*(4), 260-268.
- Riemersma, J., & Sytsma, M. (2013). A new generation of sexual addiction. *Sexual Addiction & Compulsivity, 20*(4), 306-322.
- Sabina, C., Wolak, J., & Finkelhor, D. (2008). The nature and dynamics of Internet pornography exposure for youth. *CyberPsychology & Behavior, 11*(6), 691-693.
- Sniewski, L., & Farvid, P. (2020). Hidden in shame: Heterosexual men's experiences of self-perceived problematic pornography use. *Psychology of Men & Masculinities, 21*(2), 201-213.
- Vitz, P. (2012). *Harmful psychological effects of common sexual practices*. In A. Kennedy (Ed.), *Celibacy and the priesthood: Divine gift and cultural anomaly*, (pp. 107-124). Boston, MA: Satin Botolph Press.
- Volk, F., Thomas, J., Sosin, L., Jacob, V., & Moen, C. (2016). Religiosity, developmental context, and sexual shame in pornography users: A serial mediation model. *Sexual Addiction & Compulsivity, 23*(2-3), 244-259.
- Wéry, A., Vogelaere, K., Challet-Bouju, G., Poudat, F. X., Caillon, J., Lever, D., ... & Grall-Bronnec, M. (2016). Characteristics of self-identified sexual addicts in a behavioral addiction outpatient clinic. *Journal of Behavioral Addictions, 5*(4), 623-630.
- Widman, L., & McNulty, J. K. (2010). Sexual narcissism and the perpetration of sexual aggression. *Archives of Sexual Behavior, 39*(4), 926-939.
- Widman, L., & McNulty, J. K. (2011). Narcissism and sexuality. In W. K. Campbell & J. D. Miller (Eds.), *The handbook of narcissism and narcissistic personality disorder: Theoretical approaches, empirical findings, and treatments*, (pp. 351-359). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
- Willoughby, B. J., Busby, D. M., & Young-Petersen, B. (2019). Understanding associations between personal definitions of pornography, using pornography, and depression. *Sexuality Research and Social Policy, 16*(3), 342-356.
- Wilson, P. J. (2018). The porn retreat: Narcissism and adolescence. *Psychodynamic Practice, 24*(3), 235-244.
- Wood, H. (2011). The internet and its role in the escalation of sexually compulsive behaviour. *Psychoanalytic Psychotherapy, 25*(2), 127-142.
- Wright, P. J., Tokunaga, R. S., Kraus, A., & Klann, E. (2017). Pornography consumption and satisfaction: A meta-analysis. *Human Communication Research, 43*(3), 315-343.
- Zara, A., & Özdemir, B. (2018). God complex: the effects of narcissistic personality on relational and sexual behavior. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi, 19*(1), 29-36.